

Daniel a doba konce

Texty na tento týden

L 16,10; Da 1-3; Zj 13,11-15; J 3,7; Da 4; Da 6

Základní verš

„Král Daniela oslovil: ‚Vpravdě, váš Bůh je Bůh bohů a Pán králů, který odhaluje tajemství, neboť jsi mi dokázal toto tajemství odhalit.‘“ (Da 2,47)

Bůh měl pro starověký Izrael velkolepý plán: „Budete mi královstvím kněží, pronárodem svatým“ (Ex 19,6). Toto království kněží se mělo stát svědkem pro celý svět, že Hospodin je jediným Bohem (Iz 43,10-12). Naneštěstí se národ neřídil svatým povoláním, které mu Bůh dal. Nakonec se proto dostal až do babylonského zajetí.

Je zajímavé, že Bůh dokázal využívat jednotlivce, aby o něm vydávali svědectví, a to i přes národní katastrofu, kterou bylo babylonské zajetí. Jinými slovy, prostřednictvím Daniela a jeho přátel, kteří se dostali do zajetí, mohl Bůh dosáhnout toho, co nebylo možné uskutečnit prostřednictvím celého národa. Tito muži byli příkladem, čím by starověký Izrael jako národ mohl být a co by mohl vykonat.

Ano, příběhy Daniela a jeho přátel se odehrávaly v čase, který byl ještě velmi vzdálen od „posledních dnů“. Ale v jejich životních příbězích můžeme najít rysy a charakteristiky, které nám mohou sloužit jako určitý model a vzor. Na základě Písma věříme, že dnes žijeme v poslední době a že jsme povoláni být svědky o Bohu ve světě, který nezná Boha, podobně jako pohané v Babyloně. V této lekci se tedy budeme chtít zamyslet nad tím, co se z příběhu Daniela a jeho přátel můžeme naučit i pro náš dnešní život.

Budování společenství

- ▶ *Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?*
- ▶ *Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.*

Být věrný v malém

⁸Ale Daniel si předsevzal, že se neposkvrní královskými lahůdkami a vínem, které pil král při svých hodech. Požádal velitele dvořanů, aby se nemusel poskvrňovat. ... ¹⁷A Bůh dal těm čtyřem jinochům vědění a zběhlost ve veškerém písemnictví a moudrosti. Danielovi dal nadto porozumět všem viděním a snům. (Da 1,8.17)

Kdo je věrný v nejmenší věci, je věrný také ve velké; kdo je v nejmenší věci nepoctivý, je nepoctivý i ve velké. (L 16,10)

Osobní studium

Je poměrně snadné dělat kompromisy a být „nepoctivý v nejmenší věci“. Problém nespočívá ani tak v tom, že by „maličkosti“ byly samy o sobě nějak důležité. Nejsou. Vždyť právě proto jsou to „maličkosti“. Ale jak většina z nás ví, buď z vlastní zkušenosti, nebo z příkladu jiných, problémem je skutečnost, že první kompromis vede k dalšímu a ten k dalšímu a dalšímu – až se člověk stane „nepoctivým ve velké věci“. Naopak věrnost ve zdánlivě málo významných věcech je správným krokem k věrnosti v zásadních situacích (L 16,10).

Zkus o tom přemýšlet, když budeš číst známý příběh o zkušenosti judských mladíků, kteří se ocitli v babylonském zajetí.

Přečti si text Daniel 1. Jak se v postoji, který zaujali Daniel, Chananjáš, Míšael a Azarjáš, odráží to, čím měl být starověký Izrael pro ostatní národy? (Dt 4,6–8 a Zk 8,23)

První kapitola knihy Daniel popisuje osudy mladých judských zajatců na babylonském královském dvoře. I za těchto nepříznivých okolností se rozhodli, že zůstanou věrni svému Bohu, a to ve všech oblastech svého života. „Daniel si předsevzal, že se neposkvrní...“ (Da 1,8). Tento postoj se promítl i v takových zdánlivě nepatrných věcech, jako byla volba jídelníčku při hostinách u králova stolu (v. 12). A přesto Bible říká, že Bůh tuto jejich volbu jasně ocenil: „Po uplynutí deseti dnů se ukázalo, že jejich vzhled je lepší; byli statnější než ostatní jinoši, kteří jedli královské lahůdky“ (v. 15). Bůh také „dal těm čtyřem jinochům vědění a zběhlost ve veškerém písemnictví a moudrosti. Danielovi dal nadto porozumět všem viděním a snům“ (v. 17). Nic z toho samozřejmě nemohlo být (po pouhých deseti dnech) výsledkem toho, co jedli a pili. Bůh však požehnal jejich rozhodnutí zůstat mu věrni ve všech oblastech života. Neudělal by snad Bůh totéž pro starověký Izrael jako celek, kdyby se národ držel učení Písma stejně horlivě a věrně, jako tito čtyři mládenci? Samozřejmě že ano. A neudělá snad totéž i pro nás dnes, v posledních dnech, pokud mu budeme věrni?

Aplikace

Žiješ v souladu s poznáním, které jsi od Boha dostal? Jsi „věrný v malém“? V čem potřebuješ změnu, abys mohl být mocným Božím svědkem? Jak můžeš této změny dosáhnout?

Danielova pokora

26Král oslovil Daniela, který měl jméno Beltšasar: „Jsi schopen oznámit mi sen, který jsem měl, a jeho výklad?“ 27Daniel králi odpověděl: „Tajemství, na které se král ptá, nemohou králi sdělit ani mudrci ani zaklínači ani věštcí ani planetáři. 28Ale je Bůh v nebesích, který odhaluje tajemství. On dal králi Nebúkadnesarovi poznat, co se stane v posledních dnech.“ (Da 2,26–28)

Osobní studium

Už celá staletí je druhá kapitola knihy Daniel tím, co pomáhá lidem důvěřovat Bibli a Bohu, o kterém mluví. Při zpětném pohledu je z ní totiž zřejmé, že Bůh zná budoucnost a má ji pod kontrolou. V příběhu popisovaném v této kapitole zjevil Bůh prostřednictvím Daniela důležitý výhled do dalších dnů.

Přečti si celou 2. kapitolu knihy Daniel, zvláště pak v. 26–28. Jak na tebe působí Danielova slova? Copak to nebyl on, kdo na rozdíl od krále snu rozuměl? Vždyť o něm bylo řečeno, že měl schopnost „porozumět všem viděním a snům“ (Da 1,17). Proč tedy nevyužil možnost užít si popularity?

Daniel velmi přímo a otevřeně připsal Bohu celou zásluhu na zjevení, které od něho obdržel. Velmi snadno se totiž mohl začít pyšnit tím, že schopnost poznat a vyložit králův sen je výsledkem jeho vlastní moudrosti, kterou mu – koneckonců – už jeho okolí přiznalo. Daniel však velmi dobře věděl, jaká je skutečnost. Modlitby a prosby, které spolu se svými přáteli adresoval Bohu (Da 2,17–23), ukazují na jejich úplnou závislost na Bohu. Kdyby Bůh na jejich modlitby neodpověděl, zemřeli by spolu s ostatními mudrci země.

Daniel později králi připomněl, že nikdo z jeho mudrců, čarodějů, mágů a zaklínačů mu nedokázal oznámit, co se mu zdálo. V protikladu s tím však Bůh v nebesích může zjevovat tajemství, protože je jediným pravým Bohem.

Ve své pokoře a závislosti na Bohu se Daniel stal mocným svědkem. Pokud Daniel kdysi dokázal zaujmout postoj pokory, o co víc bychom měli být pokorní i my dnes! Bůh nám zjevil svůj plán spasení v takových podrobnostech, o jakých Daniel neměl ani ponětí.

Aplikace

Na co jsi ve svém životě hrdý? Čeho jsi dosáhl a čím by ses mohl pochlubit? Přečti si text Ga 6,14. Jak rozumíš Pavlovým slovům, že se chce chlubit jen křížem Ježíše Krista? Co ti pohled na kříž říká o tvé hříšnosti a o tvé úplné závislosti na Bohu, který dává spasení? Přemýšlej, jak by vypadal tvůj život bez Kristovy oběti.

Zlatá socha

¹⁶Šadrak, Měšak a Abed-nego odpověděli králi: „Nebúkadnesare, nám není třeba dávat ti odpověď. ¹⁷Jestliže náš Bůh, kterého my uctíváme, nás bude chtít vysvobodit z rozpálené ohnivé pece i z tvých rukou, králi, vysvobodí nás. ¹⁸Ale i kdyby ne, věz, králi, že tvé bohy uctívat nebudeme a před zlatou sochou, kterou jsi postavil, se nepokloníme.“ (Da 3,16–18)

Osobní studium

Při studiu Písma si nelze ne všimnout spojitosti mezi příběhem ve 3. kapitole knihy Daniel (příběh tří hebrejských mládenců na pláni Dúra) a popisem ve Zjevení 13. kapitole (pronásledování, kterému Boží lid musel čelit v minulosti a bude mu opět vystaven v posledních dnech).

Přečti si a porovnej texty Da 3,1–6 a Zj 13,11–15. Jakou podobnost vidíš mezi těmito texty?

V obou případech je hlavním tématem otázka uctívání – před kým se skloním jako před nejvyšší autoritou. A v obou případech jde o vynucené uctívání, když vládnoucí politické mocnosti pro sebe vyžadují poctu, která náleží jedině Hospodinu.

Přečti si text Da 3,13–18. Proč nestačí vědět, co může do našeho života přijít? Proč je důležité nejen vědět, jaký postoj zaujmout v dané situaci, ale mít i odvahu a sílu to udělat?

Jako nejsilnější panovník v daném historickém kontextu se král Nebúkadnesar vysmíval třem mládenčům a jejich Bohu: „A kdo je ten Bůh, který by vás vysvobodil z mých rukou!“ (Da 3,15). Brzy však sám zjistil, kdo je tímto Bohem, a proto prohlásil: „Požehnán buď Bůh Šadrakův, Měšakův a Abed-negův, který poslal svého anděla a vysvobodil své služebníky, kteří na něj spoléhali. Přestoupili královo slovo a vydali svá těla, aby nemuseli vzdát poctu a klanět se nějakému jinému bohu než Bohu svému“ (Da 3,28).

Je zřejmé, že zázrak, jehož byl Nebúkadnesar svědkem, přesvědčil krále o výjimečnosti Boha tří mládenců.

Představ si, že by Bůh tyto tři mládence nezachránil. Vždyť oni sami takovou možnost připouštěli (Da 3,18)! Proč by i v takovém případě bylo správné, že nepodlehli královskému nátlaku, ačkoli jim za to hrozilo upálení zaživa? Příběh je mocným svědectvím nejen o víře tří mládenců, ale i o jejich ochotě snášet pro svou víru jakékoliv následky.

Aplikace

Uvažuješ někdy o tom, jaký postoj zaujmeš, až se v posledních dnech stane znovu aktuální a naléhavou otázka pravého uctívání? Daří se ti stavět se na správnou stranu už dnes? Dokážeš to i za méně dramatických okolností?

Obrácení pohanů

³¹Když uplynuly ty dny, pozdvihl jsem já, Nebúkadnesar, své oči k nebi a rozum se mi vrátil. Dobrořečil jsem Nejvyššímu a chválil jsem a velebil Věčně živého... ³³Tou dobou se mi vrátil rozum a ke slávě mého království mi opět byla vrácena má důstojnost a lesk. ... ³⁴Nyní tedy já, Nebúkadnesar, chválím, vyvyšuji a velebím Krále nebes. Všechno jeho dílo je pravda, jeho cesty právo. Ty, kteří si vedou pyšně, má moc ponížit. (Da 4,31.33.34)

Osobní studium

Bůh byl ve své milosti s králem Nebúkadnesarem velmi trpělivý. Král pod tlakem okolností několikrát v životě musel uznat Boží moc. Takové uznání ale neznamenal, že by došlo v jeho srdci k opravdové změně. Tu prožil až v závěru svého života, jak to popisuje 4. kapitola knihy Daniel. Podle této kapitoly se Nebúkadnesar nakonec naučil, že veškerá skutečná moc patří Hospodinu a že bez Boha člověk nic neznamena.

Přečti si text Da 4,26–30. Pýcha na vlastní schopnosti a přesvědčení o vlastní moci jsou nebezpečné. Proč? (Viz také J 15,5; Sk 17,28 a Da 5,23.)

„Kdysi pyšný vládce se stal pokorným Božím dítětem, moudrým a milosrdným králem. Od této chvíle byl podřízen moci Nejvyššího, upřímně se snažil žít v bázni Boží a usiloval o blaho svých poddaných. Nebúkadnesar se nakonec přece jen naučil tomu, čemu by se měli naučit všichni vládci světa – poznal, že tajemství skutečné velikosti tkví v opravdové dobrotě. Svou oddanost Hospodinu vyjádřil slovy: ‚Nyní tedy já, Nebúkadnesar, chválím, vyvyšuji a velebím Krále nebes. Všechno jeho dílo je pravda, jeho cesty právo. Ty, kteří si vedou pyšně, má moc ponížit.‘ (Da 4,34)“ (PK 521; OSU 196)

Přečti si text Da 4,31–34. Které pravdy o Bohu zde Nebúkadnesar vyjadřuje? Co to znamená prakticky?

Čtvrtá kapitola knihy Daniel končí vyznáním pohanského panovníka, že „Králi nebes“ patří veškerá moc, vláda a sláva. Tato scéna je jakýmsi předobrazem toho, co se později událo v rané církvi. Tehdy pod vlivem Boží moci a díky svědectví prvních křesťanů z Judska poznali pohané pravdu o Bohu, obrátili se a sami začali hlásat evangelium.

Aplikace

V souvislosti s posledními událostmi před příchodem Ježíše Krista lidé často uvažují o soužení, pronásledování nebo ranách dopadajících na svět. Co by však mělo být v životě člověka nejdůležitější – ať už žije v jakémkoliv období?

Danielova věrnost

⁴Daniel pak vynikal nad říšské vládce i satrapy, neboť v něm byl mimořádný duch. Král ho zamýšlel ustanovit nad celým královstvím. ⁵Tu se říšští vládcové a satrapové snažili nalézt proti Danielovi záminku ohledně jeho správy království, ale žádnou záminku ani zlé jednání nalézt nemohli, neboť byl věrný. Žádnou nedbalost ani zlé jednání na něm neshledali. (Da 6,4,5)

Osobní studium

Přečti si Daniel 6. kapitolu a odpověz na následující otázky:

Co vypovídají verše Da 6,4,5 o Danielově charakteru? V čem je pro tebe Daniel inspirací? Je snadné žít takovým životem, jakým žil Daniel?

Přečti si verše Zj 13,4–17. Pokus se najít paralelu mezi tímto textem a Da 6.

Zkus si představit, že jsi v podobné situaci, do jaké se dostal Daniel (6. kapitola). Jak by sis mohl zdůvodnit nebo obhájit uposlechnutí králova příkazu přestat se modlit ke svému Bohu? Uvažuj přitom o možnosti vyhnout se trestu, který by ti hrozil.

Proč podle tebe Daniel pokračoval ve svých obvyklých modlitbách a obvyklém uctívání Boha? Vezmi v úvahu, že mohl udělat drobné změny (zavřít okna, změnit místo modlitby, modlit se v duchu a podobně). Proč to neudělal?

Přečti si ještě jednou text Da 6,17. Jak Darjaveš věděl, že Daniela může „jeho Bůh“ zachránit?

Aplikace

Jaké poučení z Danielova života bys mohl aplikovat ve svém životě? Vysvětli proč.

Podněty k zamýšlení

„Danielova prorocství si zasluhují naši zvýšenou pozornost, protože se týkají doby, ve které žijeme. Jsou myšlenkově spojena s poslední knihou Nového zákona a Bůh každému, kdo je studuje, slibuje, že obdrží zvláštní požehnání. V knize Daniel čteme ‚Prozíráví se poučí‘ (Da 12,10) a ve Zjevení Jana se píše: ‚Blaze tomu, kdo předčítá slova tohoto prorocství, a blaze těm, kdo slyší a zachovávají, co je tu napsáno.‘ (Zj 1,3)“ (PK 547.548; NUD 205)

Knihu Daniel často vnímáme především v kontextu vzestupu a pádu království (Da 2), soudu (Da 7,22.26; 8,14) a závěrečného vysvobození Božího lidu v čase soužení (Da 12,1). Tento týden jsme si však ukázali, že v knize Daniel můžeme najít i příklady osobní, vnitřní připravenosti na příchod soužení a pronásledování. V tomto smyslu nám kniha Daniel přináší velmi důležité poselství. Pokud nebudeme mít s Bohem osobní zkušenost, pak nás pouhé znalosti o „znamení šelmy“, „čase soužení“ nebo příchodím pronásledování nezachrání (ba právě naopak, mohou být pro nás přitěžující). Více než cokoli jiného se potřebujeme „narodit znovu“. To je zkušenost, kterou měl Daniel se svými přáteli a kterou prožil pravděpodobně i Nebúkadnesar.

Otázky k rozhovoru

1. **Uvažujte o Danielově modlitbě (Da 9,3–19). Jak tato modlitba ukazuje na Danielovo chápání milosti? Jak vnímal Boží lásku a záchranu? Proč se Daniel spoléhal na Boží milost, ne na vlastní dobrotu nebo na vlastní dobré skutky? Proč je důležité o této pravdě nejen vědět, ale skutečně ji prožívat?**
2. **Uvažujte o situacích, do kterých se dostali tři mládenci (Da 3) a Daniel (Da 6). Jakým způsobem do jejich náboženské zkušenosti zasahovala politická moc? V čem jsou si tyto dva příběhy podobné, v čem se naopak odlišují? Co se z obou příběhů můžeme naučit o vlastním věrném svědectví?**
3. **Jak bys vysvětlil koncept „nového narození“? Proč Ježíš říká, že se „musíme narodit znovu“ (J 3,7)?**

Praktický závěr

- ▶ **Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?**

Podněty k modlitbám

- ▶ **Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.**
- ▶ **Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?**
- ▶ **Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.**

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:
